

– ועפ"ז ישנו גם מענה על השאלה ששואלים על כך שמדברים לאחרונה שהגאולה באה תיכף ומיד ממש – לכאורה: כיצד זה יכול לעבור ולהצליח בצורה חלקה כל כך; כיצד יגיבו בני הבית על זה, ומה יאמר העולם על כך?! והמענה הוא, שאילו עניני הגאולה היו חידוש, אולי הי' מקום לשאלה; אבל היות והגאולה אינה חידוש דבר, אלא כל עניני הגאולה התחילו כבר ("כבתחלה") וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי' "ויועציד כבתחלה") – לא יהי' פלא כאשר הגאולה באה תיכף ומיד ממש!

לעילוי נשמת

מרת דאברושע ע"ה

בת הרה"ח הת' ר' מנחם מענדל

ומרת לאה ע"ה

נקטפה בדמי ימי' ח' אלול, ה'תשל"א

ת' נ' צ' ב' ה'

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

שופטים

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יט

(תרגום חפשי)

ירצא לאור על ידי

"מכון לוי יצחק"

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה
שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של ב"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" נ"ע

שופטים

א. מדוע חל האיסור „לשוב למצרים” גם עתה?

מן הפסוק בפרשתנו¹, ולא ישיב את העם מצרימה... וה' אמר לכם לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד" נלמדת² ההלכה, שאסור ליהודי לרדת ולהשתקע³ במצרים, ויתר-על-כן, כלשון חז"ל⁴: „בג' מקומות הוזהרו ישראל שלא לשוב ארץ מצרים...".

הרמב"ם מביא בספרו „יד החזקה"⁵ את ההלכה, שאסור לגור במצרים, ומצטט את מאמר חז"ל „בג' מקומות הוזהרה תורה...". מלשונו הסתמית מובן, שהאיסור חל גם בזמן הזה, ולפיכך דנים מפרשים רבים⁶ בהרחבה,

כי צד היה מותר לרמב"ם עצמו לגור במצרים, ובכלל – הרי היו שם קהילות יהודיות רבות, וכו'.

אך צריך להבין: לגבי איסור נישואין עם מצרי (עד „דור שלישי"⁷) פוסק הרמב"ם⁸: „כשעלה סנהריב מלך אשור בלבל כל האומות ועירבם זה בזה והגלה אותם ממקומם ואילו המצרים שבארץ מצרים עתה אנשים אחרים הם .. הואיל ונתערבו .. הותר הכל שכל הפורש מהן להתגייר חזקתו שפירש מן הרוב". ואם בזמננו ארץ מצרים היא רק של „אנשים אחרים", שאינם מצאצאי המצרים הקדמונים, מדוע חל גם עתה האיסור „לשוב למצרים"?

ב. לכאורה, האיסור הוא מפני ארץ מצרים עצמה

לכאורה ניתן היה לענות על כך, כדברי מספר מפרשים⁹, שאיסור הישיבה במצרים

הל' מלכים שם. ריטב"א יומא לה, א. כפתור ופרח פ"ה**.

רדב"ז הל' מלכים שם. ועוד. וראה ברכ"י לשו"ע אה"ע ס"ד (בתחילתו ושור' חיים שאל ח"א סצ"א. וש"נ לכמה ספרים). שד"ח כללים י"ד כלל מו.

(7) תצא כג, ח"ט.

(8) הל' איסורי ספי"ב. ע"פ תוספתא קדושין פ"ה, ו.

ודלא כדעת הרא"ש יבמות פ"ח ס"ד (וראה בה"ג הובא בתוד"ה מנימין יבמות עו, ב. תוד"ה מנימין סוטה ט, א.

יראים וסמ"ג שבהערה 6. ועוד) ע"פ תוספתא ידים פ"ב,

ח. ראה בכ"ז טושו"ע אה"ע ס"ד ס"י ובנ"כ שם.

(9) ראה בארוכה ברכ"י ושור' חיים שאל שם.

שם מביא ממודקי סוף הערך ד.כ"כ הרמב"ם (חילוק הנ"ל).

אבל במודקי לפנינו: רבינו אליעזר ממיץ. ואולי כצ"ל גם בד"מ שם. ויש לברר בדפוסים הקודמים.

(**) ושם: שכשחזר"ס ז"ל הי' חזותם כמו כ"ה מסיים הכתוב העובר בכל יום ג' לאוין כו'.

ברכותיו אצל נשיא דורנו – הרי „אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אליו תשמעון", עי"ז ש„יאמר דברים העתידים להיות בעולם ויאמנו דבריו"²¹ (כפי שראו זאת אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר),

ויתירה מזו: „נביא שהעיד לו נביא אחר שהוא נביא – כפי שהוא בנוגע לנשיא דורנו, ונמשך בדור שלאחריו ע"י תלמידיו כו' – הרי הוא בחזקת נביא ואין זה השני צריך חקירה"²²; וצריכים לציית לו תיכף ומיד עוד „קודם שיעשה אות", ו„אסור לחשוב אחריו ולהרהר בנבואתו שמא אינו אמת ואסור לנסותו יותר מדי כו' שנאמר²³ לא תנסו את ה' אלקיכם כאשר נסיתם במסה כו' אלא מאחר שנודע שזה נביא יאמינו וידעו כי ה' בקרבם ולא יהרהרו ולא יחשבו אחריו כו'"²², כיון שמאמינים בדברי הנביא, לא משום שאלו דבריו של הנביא, אלא משום שאלו דברי הקב"ה ע"י נביא זה!

... ישנה ההוראה כנ"ל, שצריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל-בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' „שופטיך" ו„יועציך" ונביא הדור, שיורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני" וכל האנשים דדור זה, בכל עניני תורה ומצוות, ובנוגע לחיי והנהגת היום יום הכללית, גם ב„בכל דרכיך (דעהו)" ו„כל מעשיך (יהיו לשם שמים)"²⁴,

עד – הנבואה העיקרית – הנבואה²⁵ ש„לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש „הנה זה (משיח) בא"²⁶.

... וע"י הקבלה וקיום ההוראות ד„שופטיך" ו„יועציך" שבדורנו – נעשה עי"ז גופא מעין והתחלת קיום התפלה²⁷ „השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה" בגאולה האמיתית והשלימה, במכ"ש מ„סוף מעשה במחשבה תחלה"²⁸, עאכ"כ שזה כבר גם בדיבור („ניב שפתיים", ענין הנבואה), כנהוג לאחרונה לבטא את הדברים בדיבור, כולל ובמיוחד – שהנה הנה באה הגאולה.

(1) יו, טז.

(2) ראה סוכה נא, ב. חינוך מצוה תק. סהמ"צ להרמב"ם מל"ת מו (אלא שהביאו ג"כ מחז"ל דלקמן „בג' מקומות כו"). וברמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ז מקדים הכתוב דפרשתנו לב' הכתובים דפ' בשלח (יד, ג) ותבוא (כח, סח), ומשנה מלשון חז"ל וסדרם בכתוב. ובמנין המצות שבריש ספר היד מביא רק הכתוב דפרשתנו. וראה חז"א"ג סוכה שם. ביאור הרי"ף פערלא לסהמ"צ רס"ג מל"ת רלה (רנו, ג ואילך).

(3) רמב"ם שם ה"ח. ע"פ ירושלמי סנהדרין (ס"פ חלק).

(4) ירושלמי סוכה פ"ה ה"א. מכילתא בשלח שם.

פתיחתא דאסת"ר ג.

(5) הל' מלכים שם ה"ז.

(6) ראה יראים ס' שט (שג). סמ"ג מל"ת רכו". הגמיי

(*) ביראים וסמ"ג שם כ' דאין להתייר מטעם דסנחריב בבלב כו' כי קו"ל דמצרים לא נתבלבל – אבל רמב"ם מפורש דגם מצרים נתבלבל כדלקמן בפנים. וראה ברכ"י ושור' חיים שאל שם (אלא שמ"מ קשה לתרץ כן הנהגת הרמב"ם. כי מסתימת לשונו משמע. שהאיסור הוא גם בזה"ו, כבפנים).

גם מ"ש ביראים דהאיסור הוא רק „בדרך הזה" – לא נזכר חילוק זה ברמב"ם. וראה רדב"ז הל' מלכים שם. (בד"מ אה"ע

ובפרט בזמן זה, שע"פ הכרזת והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו כבר סיימו הכל, וע"פ כל הסימנים אוחזים כבר ברגעים האחרונים לפני הגאולה.

... ישנה השלימות דיפוצו מעינותיך חוצה בכל קצוי תבל, ובאופן המובן בשכל בני אדם, אפילו של זה הנמצא בחוצה שאין חוצה הימנו, וגם – תרגום פנימיות התורה ותורת החסידות בלשון עם ועם [רוסית, וכיו"ב] ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובאופן דהולך ומוסיף ואור, עד לימים האחרונים – שנדפס גם (ספר התניא, תושב"כ דחסידות¹⁵) ב"ברייל", הכתב עבור "סגי נהור" ר"ל (כמדובר לעיל¹⁶).

וע"פ ההכרזה הנ"ל דכ"ק מו"ח אדמו"ר, שכבר סיימו את כל עניני העבודה, כולל העבודה דרבותינו נשיאנו כ"שופטיך" ו"יועצך" עד היום הזה, ו"אכשור דרי"17 כפשוטו – מובן, שכבר הגיע הזמן ד"ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצך כבתחלה" בתכלית השלימות (ואין צריכים לשוטרים, כיון שכבר הכל מבורר), לאחר הטעימה וההתחלה בזה ע"י רבותינו נשיאנו¹⁸.

מזה מובן הלימוד לכל או"א בעמדנו בשבת פרשת שופטים בדורנו זה ובפרט בזמן האחרון, הרגעים האחרונים דהגלות – שצריכה להיות עבודה בהתאם מדה כנגד מדה למצב הגאולה:

לפרסם אצל עצמו ואצל כל אלו שאפשר להגיע אליהם – שצריכים לקבל על עצמם ולקחת על עצמם (ביתר חוזק) את ההוראות והעצות ד"שופטיך" ו"יועצך" שבדורנו – "מאן מלכי רבנן"¹⁹ בכלל, ובפרט נשיא דורנו – הבא בהמשך לרבותינו נשיאנו שלפניו – שופט דורנו ויועץ דורנו ונביא דורנו,

וכציווי התורה הנ"ל⁹: "נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודיבר אליהם את כל אשר אצוו", "אליו תשמעון"²⁰, וכפס"ד הרמב"ם הנ"ל, שאם יש לאחד המעלות והשלימויות שצריכים להיות לנביא והוא מראה אותות ומופתים – כפי שראו ורואים בהמשך קיום

אינו מפני האנשים שבה, אלא מפני הארץ עצמה, ארץ מצרים, אף אם אין בה כבר אנשים מצריים¹⁰.

דעה זו מוכחת גם מפסק ההלכה ומלשון הרמב"ם בהלכה שבהמשך¹¹: "ויראה לי שאם כבש ארץ מצרים מלך ישראל על פי בית דין שהיא מותרת ולא הזהירה אלא לשוב לה יחידים

או לשכון בה והיא ביד עכו"ם מפני שמעשיה מקולקלין יותר מכל הארצות". מכך מובן, שהאיסור הוא "מפני שמעשיה (של "ארץ" מצרים, ולא מעשיהם¹² של המצרים) מקולקלין", כמאמר חז"ל^{12*}, "יש מעינות שמגדלין... ויש שטופין בזמה". לכן אם היא "ביד עכו"ם" – אף אם אינם מצרים, הרי "מעשיה מקולקלין" ואסור לגור בה.

בכך מובנת גם ההלכה, שכאשר מלך ישראל כובש את ארץ מצרים, "על פי בית-דין" מותר לגור בה: עליידי כיבוש כזה הופכת ארץ מצרים, "כארץ ישראל... לכל דבר"¹³. כלומר, הכיבוש משנה את מהות הארץ¹⁴,

(10) ראה מנ"ח מצוה תק.

(11) ה"ת.

(12) ודלא כבסהמ"צ שלו – הובא לקמן בפנים – וידוע: (א) שאינו דומה כלל דיוק הרמב"ם בלשונו בס' יד החזקה להדיוק בסהמ"צ, (ב) בחילוק שבין ב' הספרים הלכה כיד החזקה (ראה רמב"ם בהקדמתו לסהמ"צ, יד מלאכי כללי הרמב"ם סכ"ג), (ג) סהמ"צ נכתב בל' ערבי, ולא בכל המקומות יש לדייק ולסמוך על דיוק לשון המעתיק – וכדמוכח ג"כ מריבוי החילוקים שבין המעתיקים.

(12*) במדבר"ר פ"כ, כב.

(13) רמב"ם הל' מלכים שם ה"ז. וראה מנ"ח שם.

(14) וע"ד ארץ ישראל גופא – ארץ כנען, שמעשיהם של הכנענים מקולקלים מכל העמים כו' (תו"כ אחרי יח, ג), שמשווה אותה הכתוב בזה למצרים, ובשניהם אומר: כמעשה ארץ מצרים גו' וכמעשה ארץ כנען גו' לא תעשון, וע"י הכיבוש נשתנה כו'.

ולפיכך בטל האיסור להשתקע בה¹⁵. אך עדיין אין הענין, "חלק": בספר המצוות¹⁶ כותב הרמב"ם, שהטעם לאיסור זה הוא "שלא נלמד ממעשיהם¹⁷...". כלומר, אסור לגור בארץ מצרים כדי שלא נלמד ממעשי האנשים המצרים שבה¹⁸, ולפי טעם זה נדרש הסבר: מדוע קיים האיסור גם בתקופתנו, כאשר, אלו המצרים שבארץ מצרים עתה אנשים אחרים הם?

ועוד: אם האיסור הוא מפני ארץ מגדלת, הרי אז צריך האיסור לחול גם כאשר לא תיתכן מציאות של "נלמד ממעשיהם", כגון בזמן אשר, והייתה¹⁹ ארץ מצרים לשממה... לא תעבר בה רגל אדם", כפי שהיה בתקופת נבוכדנצר?²⁰

ג. דברי בעל ה"לבוש", והשאלה על כך

על האיסור למצרי לבוא בקהל, כותב ה"לבוש"²⁰: "במה דברים אמורים, בדורות הראשונים... אבל האידנא אחר שעלה סנחריב... שכבר העביר סנחריב... והושיב אחרים תחתם, ואף-על-גב דבודאי מיעוטם

(15) ועפ"ז מובן מ"ש הרמב"ם, "ויראה לי" – אף שבירושלמי (סנהדרין שם) מפורש, "חזר את .. לכבוש את הארץ" – כי המפורש בירושלמי הוא שמותר לילך שם לכבוש את הארץ אבל לא להשתקע שם (ע"ד ההיתר ד, לסחורה לפרקמטיא), משא"כ ע"י כיבוש שע"י מלך ישראל ע"פ ב"ד שמשנה מהות הארץ, מותר להשתקע שם.

עפ"ז יש לבאר גם בטעם הארז"ל באיסור לשוב למצרים (פס"ח ש"ח פ"ג, ס' הליקוטים ר"פ תצא ועוד) – דבכ"ז לסחורה מותר ובכיבוש ע"י מלך כו' מותר.

(16) מל"ת מז.

(17) בתרגום העליר וקאפח: (מ)כפירתם.

(18) וראה חינוך שם. ועוד.

(19) יחזקאל כט, ט"א.

(20) שו"ע אה"ע (ס"ד שם). וראה רמב"ן יבמות שם.

נשארו במקומותם והיו לי קבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, מכל-מקום אותו שמתגייר הרי הוא פורש מהם וכל דפריש מרובא קפריש (=כל הפורש, מן הרוב הוא פורש) ומותרים מיד.²¹

ולפי זה, ש, מיעוטם נשארו במקומותם גם לאחר בלבול האומות, מובן מדוע חל איסור ההתיישבות במצרים גם עתה, מפני המצרים שגתו בה, ואשר אינם בטלים במיעוטם, מפני שכל עוד אינם „פורשים“ להתגייר חל עליהם הדין של „קבוע – כמחצה על מחצה“. אך צריך להבין²¹: מדוע נפסק, על-ידי הרמב"ם בסתם^{21*}, וכן בשולחן-ערוך, שלגר מצרי מותר בומנינו להנשא מיד לבת ישראל מפני „שפורש מן הרוב“. כלומר, בכל-אופן קיים ההיתר של „כל דפריש...“ כי כיוון שמיעוט של מצרים עדיין נשארו „במקומותם“, צריך היה להסביר ולהבחין בין מקרה שהנישואים הם באופן שהגר המצרי פורש בפועל מביתו („עקר“, „אזיל“), ואז חל עליו הכלל של „כל דפריש...“, לבין מקרה אשר הוא אינו „אזיל“ (=הולך) מביתו, שאז חל עליו הדין של „קבוע – כמחצה על מחצה דמי“. כשם שבענין הדומה לכך בגמרא במסכת כתובות²² כהסבר רש"י²³ ותוספות²⁴, שההלכה של „כל דפריש...“ חלה רק כאשר הבעל פורש מביתו.

בפשטות ניתן לומר, שבעת גיורו מוכרח היה הגר לפרוש מביתו, כדברי ה„לבוש“ – אותו שמתגייר הרי הוא פורש מהן. אך אין

די בכך, כי בעניננו אין להסתפק בפרישה מביתו, אלא נדרשת פרישה מארץ מצרים כולה.

ד. דברי הגמרא, רש"י ותוספות

על „עכו"ם שקידש“

כדי להבין זאת יש להקדים ולהסביר: נאמר בגמרא במסכת יבמות²⁵: „עובד כוכבים שקידש בזמן הזה חוששין לקדושין שמא מעשרת השבטים הוא (ושואלת הגמרא:) והא כל דפריש – מרובא פריש (=והרי כל הפורש – מן הרוב הוא פורש?). (ועונה:) בדוכתא דקביעי (=במקומות שהם קבועים שם). דאמר רב אבא בר כהנא וינחם²⁶ בחלה ובחבור וגו'“.

רש"י מסביר: „בדוכתא דקביעי – בני עשרת השבטים, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. והיכא קביעי, כדכתיב וינחם בחלה ובחבור“.

לעומת זאת מפורש ב„תוספות“: „דבדוכתייהו הווי רובא מעשרת השבטים (=שבמקומות אלו הרוב הם מעשרת השבטים), ולא כמו שפירש בקונטרס משום דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, דאי אזיל איהו לגבה (=שאם הולך הוא אליה) כל דפרש מרובא פריש, כדאמרין בסוף פ"ק דכתובות“.

מובן, שרש"י אינו מסביר כ„תוספות“, למרות שרש"י עצמו מפרש במסכת כתובות, שאם „עקר הבעל מביתו“ חל עליו הכלל של „כל דפריש...“, מפני שלפי דברי ה„תוספות“ אין מובנת לשון הגמרא „בדוכתא דקביעי“, והיה צריך להכתב „בדוכתא דרובא“ – מן

ע"פ המדובר כמה פעמים ובפרט לאחרונה – בנוגע להכרזת והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: „לאלתר לתשובה (ובמילא) לאלתר לגאולה“, שכבר סיימו הכל, גם את „צחצוח הכפתורים“², וצריך רק להיות „עמדו³ הכן כולכם“⁴ – וגם את זה כבר סיימו – לקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש – מובן, שאוחרים כבר עתה בזמן של קיום היעוד „ואשיבה⁵ שופטך גו' ויועצך“, ויתירה מזו: כבתחילה: כבר ישנה ההתחלה בזה, כדלקמן.

... בכל הדורות – גם לפני תח"מ של משה – נוגע ההלכה לדעת ש„הא-ל מנבא את בני האדם“⁷ (גילוי אלקות בגדרי הנבראים), עד השלימות בזה כפי שה' אצל משה⁸. ויתירה מזו – בכל דור שייך ש„נביא אקים להם גו' כמוך“⁹, כמבואר ברמב"ם¹⁰ ש„כל נביא שיעמד אחר משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה כו'“, כלומר, שכל נביא הוא המשך נבואת משה ותורתו (אלא שבגילוי הנבואה ישנם חילוקי דרגות, כמבואר ברמב"ם¹¹). ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובפרט לאחר ש„תחזור הנבואה לישראל“¹², שהיא „הקדמת משיח“¹² – הנבואה שתהי' אצל משיח צדקנו (ש„נביא“¹³ גדול הוא קרוב למשה רבינו), ואמרו חז"ל¹⁴ ש„גואל ראשון (משה) הוא גואל אחרון“, ובכל דור ודור ישנו אחד הראוי לזה – לכן צריכים לדעת בתור הלכה גם בזמן הזה (עוד קודם הגאולה), שישנה המציאות דגילוי הנבואה (אצל משיח עוד לפני הגאולה), כמעין והתחלת („יועצך כבתחלה“) שלימות גילוי הנבואה לאחר הגאולה. היינו, שאין זה חידוש שיתחדש רק לאחר הגאולה, אלא שההתחלה בזה נפעלת עוד קודם בבחי' „יועצך כבתחלה“, ולכן כותב זאת הרמב"ם בספר ההלכות שלו (ובפרט שהרמב"ם כותב בספרו גם את ההלכות הנוגעות לימות המשיח, גם – ההקדמה לזה).

ע"פ הנ"ל יובן החידוש דדורות האחרונים בכלל ובפרט דדורנו זה

(21) וכן קושיית ערוך השולחן אה"ע שם ס"ב.

(21*) אף שאין דרכו להביא דינים חדשים כו' (יד מלאכי

כללי הרמב"ם ס"ב).

(22) טו, א.

(23) ד"ה ופרכינן.

(24) ד"ה דילמא.

(25) טז, סע"ב.

(26) מלכים ב יח, יא.

ביו - די נבואה העיקרית - די נבואה²⁵ אַז „לאלתר לגאולה“ און תיכף ומיד ממש „הנה זה (משיח) בא“²⁶.

. . . און דורך דער קבלה וקיום ההוראות פון „שופטיך“ און „יועציך“ שבדורנו - ווערט דורך דעם גופא דער מעין און התחלה פון קיום התפלה²⁷ „השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה“ בגאולה האמיתית והשלמה, במכ”ש פון דעם וואָס „סוף מעשה במחשבה תחלה“²⁸, עאכו”כ אַז דאָס איז שוין אויך אין דיבור („ניב שפתיים“, ענין הנבואה), ווי ס’איז נהוג לאחרונה צו אַרויסברענגען די דברים בדיבור, כולל ובמיוחד - אַז אַט אַט קומט די גאולה.

- וואָס עפ”ז האָט מען אויך אַן ענטפער אויף דער שאלה וואָס מ’פרעגט אויף דעם וואָס מ’רעדט לאחרונה אַז די גאולה קומט תיכף ומיד ממש - לכאורה: ווי קען דאָס אַזוי גלאַטיק דורכגיין און מצליח זיין; ווי וועלן די בני-בית זיך אַפרופען אויף דעם, און וואָס וועט די וועלט זאָגן אויף דעם?! איז דער ענטפער, אַז אויב די עניני הגאולה וואָלטן געווען אַ חידוש, וואָלט אפשר געווען אַן אַרט אויף דער שאלה; וויבאַלד אָבער אַז די גאולה איז ניט קיין חידוש דבר, נאָר כל עניני הגאולה האָבן זיך שוין אָנגעהויבן („כבתחלה“) און זיינען שוין נמשך ונתקבל געוואָרן אין עולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי’ „ויועציך כבתחלה“) - וועט ניט זיין אַ פלא ווען די גאולה קומט תיכף ומיד ממש!

(משיחות ש”פ שופטים, ד’ אלול תנש”א)

(25) לא רק בתור חכם ושופט אלא בתור נביא, שזהו בודאות - ראה מאמרי אדה”ז הקצרים ע’ שנה-ו.
(26) שה”ש ב, ח ובשהש”ר עה”פ.
(27) ברכה הי”א ותפלת העמידה.
(28) פיוט „לכה דודי“.

הביטוי „בדוכתא דקביעי“ מובן, שמדובר כאן על הלכה של „קבוע“.

ההסבר לכך הוא: כיוון שנאמר בפסוק „וינחם בחלח...“, הרי אלו מקומות קבועים של עשרת השבטים, ולכן אין „קביעותם“ מצטמצמת לבתייהם בלבד, אלא היא כוללת את כל חלח וכדומה, שכל עוד הם נמצאים שם חל עליהם דין של „קבוע“, אף אם הם פורשים מביתם.

בכך מובנים דברי רש”י „והיכא קביעי כדכתיב וינחם בחלח ובחבור“, כי, לכאורה, לא ברור: מה מוסיף רש”י במילים אלו על הנאמר בגמרא מיד אחר-כך? אלא, שבכך הוא מסביר מדוע חל גם על הפורשים מביתם הכלל של קבוע - „והיכא קביעי כדכתיב וינחם...“, ובמיוחד כאשר זהו המנהג הנפוץ, כמאמר חז”ל: עושים בית חתנות לבניהם²⁶.

וכך גם בענינו: האיסור קיים כאן על מצרי, ויוצא איפוא, ש„קביעותו“ היא בכל ארץ מצרים, וכל עוד אין הוא יוצא מגבולות מצרים, חל עליו הדין של קבוע - כמחצה על מחצה, גם כאשר הוא פורש מביתו.

ויש לומר שה„תוספות“ אינו מקבל דעה זאת רק לגבי המקרה של עשרת השבטים, מפני שלהימצאותם במקומות הללו אין שום קשר לענין הקידושין,

ואילו בענינו, האיסור לבוא בקהל נובע מהיותו מצרי, מארץ מצרים²⁷, ובמקרה זה גם ה„תוספות“ יסבור שכל עוד הוא נמצא בגבולות ארץ מצרים, חל עליו הדין של קבוע, לגבי איסור זה.

לפי כל האמור לעיל מתעוררת שוב הקושיה: כיוון שנשארו מצריים בארץ מצרים, וההיתר לבוא בקהל הוא משום „כל דפריש...“, צריכה היתה להיות בדברי הרמב”ם ובשולחן-ערוך הבחנה בין גר שיצא מארץ מצרים (שעליו חל הכלל „כל דפריש...“) לבין גר בארץ מצרים, שעליו חל הדין של „קבוע“, והוא אסור עד „דור שלישי“?

ה. תמיהה אחרת, על פי דברי הגמרא על דין „קבוע“ לגבי אשה

הדבר יובן על-ידי הצגת תמיהה גדולה יותר בענין זה, כפי ששואל „ערוך-השולחן“²⁸: במסכת נזיר אומרת הגמרא²⁹, שאשה היא „לא ניידיא“ (כל כל כבודה בת מלך פנימה - בבית) ולכן חל עליה דין של „קבוע“. ובהמשך נאמר בגמרא: „וכי תימא ה”נ נידד אימור בשוקא אשכח וקדיש, התם הדרא לניחותא“ (=ושמא תאמר: גם כאן יכול להיות שתהיה ניידיה כאשר ברחוב נפגש בה וקידשה? - תשובה: במקרה זה הרי היא חוזרת למנוחתה). כלומר, גם כאשר היא „פריש“ מביתה - „בשוקא אשכח“, חל עליה דין של „קבוע“, מפני שבסופו של דבר היא שבה למקום קביעותה („הדרא לניחותא“).

אם כך, כיצד אפשר בכלל לומר בענינו את הכלל „כל דפריש...“: אף אם המצרי פורש כדי להינשא לישראלית, הרי חל עליו עדיין הדין של „קבוע“³⁰, אם הוא חוזר למקום קביעותו?

(28) שם.

(29) יב, א.

(30) ראה תוס’ כתובות (טו, א ד”ה דילמא) דלמסקנת הגמרא („הדרא לניחותא“) אין חילוק בזה בין איש לאשה. ראה אורח מישור לנזיר שם.

(26*) מגילה ה, ב ובמפרשים (ולא עיר מהחילוק בפרש”י שם ובתענית יד, ב).

(27) ובפרט ד(מעשה) המדינה ותושבי - צירפם הכתוב לגנאי.

1. **ההסבר לכך: הגיור – הוא הפרישה**

ההסבר לכך מובן מדיוק בלשון הרמב"ם: „שכל הפורש מהן להתגייר חזקתו שפירש מן הרוב” – מדוע מוסיף הרמב"ם את המילה „להתגייר”? יתר-על-כן: גם אם אין הוא פורש „להתגייר”, אלא מכל סיבה שהיא, גם אז צריך לחול עליו אותו דין?

אלא שבכך מסביר הרמב"ם, שמשמעות הענין של „פריש” כאן איננה כפשוטו – פרישה ממקום, אלא בעצם הגיור הוא נקרא „פריש”³¹, כמוסבר להלן.

הענין של „פריש” ייתכן בשני אופנים: (א) במקום גשמי – פרישה ממקום אחד לאחר, בלי לחזור למקום הקודם. (ב) במצב – במקומו בדין תורה – הוא פורש ממצב אחד ועובר לאחר, כבענינינו, שהוא פורש ממצבו הקודם – כאינו-יהודי, כמצרי – ועובר, על-ידי גיור, למצב אחר.

בענין כזה לא שייך הענין של „הדרא לניחותא”, כיוון ש„פרישתו” היא בהתגיירותו, ולא ייתכן אצלו אחרי-כך ענין של „הדרא”.

לפיכך פוסקים הרמב"ם וה„שולחן-ערוך”, שבזמננו מותר לגר מצרי להינשא לבת-ישראל, גם כאשר הוא נמצא במצרים, ואף כאשר לא פירש מבתו – מפני שבעצם גיורו חל עליו הענין של „פריש”.

לעומת זאת, המצרים האחרים (הנכרים), שנשארו במצרים, הרי למרות שהם מיעוט, חל עליהם דין של קבוע, ובגללם נשאר האיסור להתגייר בארץ מצרים „שלא נלמד ממעשיהם...”.

(31) וכן פ' במג"ח בהשמטה למצוה תקסב (ומפרש כן גם לשון החינוך שם מצוה תקסא). ועד"ז יש לפרש לשון הלבוש (הנ"ל בפנים ס"ג): אותו שמתגייר ה"ה פורש מהם.

במיוחד, כאשר זוהי מציאות מיוחדת, שלא ייתכן לומר שהמיעוט בטל ברוב, מפני הסיבות הבאות: (א) המיעוט הוא בכמות – מספר האנשים, ואילו האיסור הוא מפני איכות – קלקול מעשיהם, ומפני גודל האיכות אין הם בטלים³². (ב) גם הרוב, אנשי אומות אחרות הנמצאים במצרים, אינו מתנגד למיעוט, ואינו מבטלו, כי גם העמים האחרים הם מקולקלים, אלא שהמצרים מקולקלים יותר³³: ולפיכך אין לרוב די כח³⁴ כדי לבטל את המיעוט של המצרים³⁵.

2. **המסקנה לעבודת ה' בימינו**

מכל האמור לעיל, שבמצרים נמצאים עדיין מצרים קדמונים, נובעת התעוררות בעבודת ה' בימינו אלו, כדלהלן:

אמנם על כל עניני התורה חל הכלל ש„התורה היא נצחית”³⁶ – לכל זמן ולכל מקום – אך בכל זאת, יש הבדל בין הענינים שאי אפשר לקיימם כפשוטם, ונצחיותם היא רק ברוחניות, לבין הענינים הקיימים גם עתה בגשמיות, שבהם בולטת ה„נצחיות” ביתר תוקף, והיא מתבטאת בעולם הזה הגשמי לעיני כל העמים.

וכך בענינינו: נאמר בפסוק³⁷ „אתם ראייתם

(32) ביצה ג, ב. טוש"ע יו"ד ר"ס קי.

(33) ראה תו"כ אחרי יח, ג) שמעשיו של מצריים מקולקלים מכל עממיו כו'.

(34) ע"ד מ"ש בר"ן נדרים (נב), א) לענין ביטול מין במינו: כל דבר שהוא דומה לחבירו אינו מחלישו ומבטלו אלא מעמידו ומחזקו. וגם לדעת רבנן ד„ראוי לילך כו' אחר חילוקן באיסור והיתר” – הרי כאן „הוא דומה לחבירו” בענין האיסור גופא – קלקול מעשיהם.

(35) להעיר ג"כ מסנה"י, סע"א מדין האי דקאמר איני

יודע וברמב"ם ונ"כ שם.

(36) תניא רפי"ז.

(37) יתרו יט, ד"ו.

הרמב"ם הנ"ל, אז אויב איינער האָט די מעלות ושליומיות וואָס אַ נביא דאַרף האָבן און באַווייזט אותות ומופתים – ווי מ'האָט געזען און מ'זעט בהמשך קיום ברכותיו באַ נשיא דורנו – איז „אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אליו תשמעון”, דורך דעם וואָס „יאמר דברים העתידים להיות בעולם ויאמנו דבריו”²¹ (ווי מ'האָט עס געזען באַ כ"ק מו"ח אדמו"ר),

און נאָכמער: „נביא שהעיד לו נביא אחר שהוא נביא – ווי דאָס איז בנוגע צו נשיא דורנו, און דאָס ווערט נמשך בדור שלאחריו ע"י תלמידיו כו' – הרי הוא בחזקת נביא ואין זה השני צריך חקירה”²²; מ'דאַרף אים פאָלגן גלייך תיכף ומיד נאָך „קודם שיעשה אות”, און „אסור לחשוב אחריו ולהרהר בנבואתו שמא אינו אמת ואסור לנסותו יותר מדי כו' שנאמר²³ לא תנסו את ה' אלקיכם כאשר נסיתם במסה כו' אלא מאחר שנודע שזה נביא יאמינו וידעו כי ה' בקרבם ולא ירהרו ולא יחשבו אחריו כו'”²², וואָרום מ'איז מאמין אין דברי הנביא, ניט ווייל דאָס איז זיינע דעם נביא'ס רייד, נאָר ווייל דאָס איז דעם אויבערשטן רייד דורך דעם נביא!

. . . האָט מען די הוראה כנ"ל, אַז מ'דאַרף מפרסם זיין לכל אנשי הדור, אַז מ'האָט זוכה געווען אַז דער אויבערשטער האָט אויסגעקליבן און ממנה געווען אַ בעל-בחירה, וואָס מצד עצמו איז ער שלא בערך העכער פון אנשי הדור, אַז ער זאָל זיין „שופטיך” און „יועציך” און דער נביא הדור, וועלכער זאָל אָנווייזן הוראות און געבן עצות בנוגע צו דער עבודה פון אַלע אידן און אַלע מענטשן פון דעם דור, בכל עניני תורה ומצוות, און בנוגע צו דעם אַלגעמיינעם טאָג טעגלעכן לעבן און אויפפירונגען, אויך אין „בכל דרכיך (דעהו)” און „כל מעשיך (יהיו לשם שמים)”²⁴,

(21) רמב"ם שם רפ"י.

(22) שם ה"ה.

(23) ואתחנן ו, טז.

(24) משלי ג, ו. אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג. טוש"ע או"ח סרל"א.

אָפּגעדרוקט (ספר התניא, תושב"כ פון חסידות¹⁵) אויף „בריייל“, דער כתב פאַר „סגי נהור“ ר"ל (כמדובר לעיל¹⁶).

וע"פ די הכרזה הנ"ל פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, אַז מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע עניני העבודה, כולל די עבודה פון רבותינו נשיאנו אַלס „שופטיך“ און „יועציך“ עד היום הזה, און „אכשור דריי“¹⁷ כפשוטו – איז פאַרשטאַנדיק, אַז ס'איז שוין געקומען די צייט פון „ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה“ בתכלית השלימות (און מ'דאַרף ניט אַנקומען צו שוטרס, ווייל ס'איז שוין אַלץ מבורר), לאחר די טעימה והתחלה בזה דורך רבותינו נשיאנו¹⁸.

דערפון איז פאַרשטאַנדיק דער לימוד וואָס יעדערער האָט שטייענדיק אין שבת פרשת שופטים בדורנו זה ובפרט בזמן האחרון, די לעצטע רגעים פון גלות – אַז עס דאַרף זיין אַן עבודה בהתאם מדה כנגד מדה צו מצב הגאולה:

צו מפרסם זיין באַ זיך און ביי אַלע צו וועמען מ'קען דערגרייכן – אַז מ'דאַרף אויף זיך מקבל זיין און אויף זיך אָננעמען (מיט נאָכמער שטאַרקייט) די הוראות ועצות פון די „שופטיך“ און „יועציך“ שבדורנו – „מאן מלכי רבנן“¹⁹ בכלל, ובפרט נשיא דורנו – וועלכער קומט בהמשך צו רבותינו נשיאנו שלפניו – דער שופט דורנו ויועץ דורנו און נביא דורנו,

וכציווי התורה הנ"ל⁹: „נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודיבר אליהם את כל אשר אצונו“, „אליו תשמעון“²⁰, וכפס"ד

(15) מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר – נדפס בקיצורים והערות לתניא ע' קיח ואילך. אגרות קודש שלו ח"ד ע' רכא ואילך. וראה שם ח"ה ע' צ.
(16) שיחת ש"פ עקב (סה"ש ה'תנש"א ע' 764 ואילך).
(17) ל' חז"ל – יבמות לט, ב. חולין צג, ב.
(18) ראה פיה"מ להרמב"ם שבהערה 6: ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה . . . זה יהי' בלי ספק כשיכון הבורא ית' לבות בני אדם ותרבה זכותם ותשוקתם לשם יתברך ותגדל חכמתם לפני בוא המשיח כו'.
(19) ראה גיטין סב, א.
(20) פרשתנו יח, טו.

אשר עשיתי למצרים... ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והיתם לי סגולה מכל העמים... ממלכת כהנים וגוי קדוש". מכך מובן, ש„אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים..." היא הכנה לענינים הכתובים בפסוקים הבאים – „ואביא אתכם אלי ועתה אם שמוע תשמעו... ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה...". כאשר ישראל רואים בעיני בשר את הנסים שה' מראה להם והעונש... של האומות המצירים ומעיקים לישראל, הם מתעוררים ומתחזקים בבריתם עם ה' באמצעות „שמוע תשמעו בקולי...".

מכך מובן, שגם כאשר ישראל רואים כיצד ה' נפרע בארץ מצרים, שיש בה אותם מצרים כבעבר, חוזר על עצמו שוב בגשמיות הענין

של „אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים", כפי שהתרחש בפעם הראשונה. וראיית ישראל את „אשר עשיתי למצרים" צריכה לעורר אותם ל„שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי..." – התחזקות בקיום התורה והמצוות והתנהגות כ„עם סגולה", להיות „ממלכת כהנים וגוי קדוש". וזוהי ההכנה ל„בקולו תשמעו"³⁸, שתביא את „היום"³⁹ היום של ביאת המשיח, כהבטחת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(משיחת ש"פ בהעלותך תשכ"ז)

(38) תהלים צה, ז.

(39) תהלים שם. סנהדרין צה, סע"א.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ה)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לְעוֹלָם וָעֶד

המשך פון נבואת משה ותורתו (נאָר אין דעם גילוי הנבואה זיינען פאַראַן חילוקי דרגות, ווי דער רמב"ם איז מבאר¹¹). ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובפרט לאחרי וואָס „תחזור הנבואה לישראל”¹², וואָס איז „הקדמת משיח”¹² – די נבואה וואָס וועט זיין באַ משיח צדקנו (וואָס „נביא”¹³ גדול הוא קרוב למשה רבינו), ואמרו חז”ל¹⁴ אַז „גואל ראשון (משה) הוא גואל אחרון”, און בכל דור ודור איז דאָ איינער וואָס איז ראוי לזה – דעריבער דאַרף מען וויסן אַלס אַ הלכה אויך בזמן הזה (נאָך פאַר דער גאולה), אז ס’איז דאָ די מציאות פון גילוי הנבואה (באַ משיח עוד לפני הגאולה), אַלס אַ מעין והתחלה („יועציך כבתחלה”) צו שלימות גילוי הנבואה לאחרי הגאולה. דאָס הייסט, אַז דאָס איז ניט קיין חידוש וואָס וועט זיך אויפּטאָן ערשט נאָך דער גאולה, נאָר די התחלה בזה ווערט שוין אויפּגעטאָן פריער בבחי’ „יועציך כבתחלה”, דעריבער שרייבט עס דער רמב”ם אין זיין ספר הלכות (ובפרט אַז דער רמב”ם שרייבט בספרו אויך די הלכות וואָס זיינען נוגע לימות המשיח, אויך – די הקדמה לזה).

ע”פ הנ”ל וועט מען פאַרשטיין דעם אויפטו פון די לעצטע דורות בכלל ובפרט פון דעם איצטיקן דור ובפרט אין דעם איצטיקן זמן, וואָס לויט הכרזת והודעת כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו האָט מען שוין אַלץ פאַרענדיקט, און לויט אַלע סימנים האָלט מען שוין אין די לעצטע רגעים פאַר דער גאולה.

... מ’האָט די שלימות פון יפוצו מעינותיך חוצה בכל קצוי תבל, ובאופן המובן בשכל בני אדם, אפילו פון אַזאָ וואָס געפינט זיך אין חוצה שאין חוצה הימנו, און אויך – דער תרגום פון פנימיות התורה ותורת החסידות אין לשון עם ועם [רוסיש, וכיו”ב] דורך כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו, ובאופן דהולך ומוסיף ואור, ביז בימים האחרונים – אויך

(11) פ”ז ה”ו.

(12) רמב”ם אגרת תימן פ”ג.

(13) רמב”ם הל’ תשובה פ”ט ה”ב.

(14) ראה שמו”ר פ”ב, ד. זח”א רנג, א. שער הפסוקים פ’ ויחי. תו”א ר”פ משפטים. ועוד.

הוספה

בשורת הגאולה

לז.

ע”פ המדובר כמה פעמים ובפרט לאחרונה – וועגן דער הכרזה והודעה פון כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו¹: „לאלתר לתשובה (ובמילא איז) לאלתר לגאולה”, אַז מ’האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, אויך דער „צופוצן די קנעפ”², און עס דאַרף נאָר זיין „עמדו³ הכן כולכם”⁴ – און דאָס האָט מען שוין אויך פאַרענדיקט – אויף צו מקבל זיין פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש – איז פאַרשטאַנדיק, אַז מ’האָלט שוין איצטער באַ דעם זמן פון קיום היעוד „ואשיבה⁵ שופטיך כו’ ויועציך”⁶, און נאָכמער: כבתחילה: מ’האָט שוין די התחלה דערפון, כדלקמן.

... בכל הדורות – אויך לפני תח”מ של משה – איז נוגע די הלכה צו וויסן אַז „האֵל מנבא את בני האדם”⁷ (גילוי אלקות בגדרי הנבראים), ביז די שלימות בזה ווי ס’איז געווען באַ משה⁸. און נאָכמער – בכל דור איז שייך אַז „נביא אקים להם גו’ כמוך”⁹, ווי דער רמב”ם איז מבאר¹⁰ אַז „כל נביא שיעמד אחר משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו’ אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה כו’”, ד.ה. אַז יעדער נביא איז אַ

(1) „קול קורא” ב”הקריאה והקדושה” (סיון-תמוז תש”א. אלול תש”ב) – נדפסו באגרות-קודש אדמו”ר מהוריי”צ ח”ה ע’ שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח”ו ע’ תל ואילך.

(2) ראה שיחת שמח”ת תרפ”ט.

(3) אגרות-קודש שלו ח”ד ע’ רעט. וש”נ.

(4) ראה „היום יום” ט”ו טבת. ובכ”מ.

(5) ישע’ א, כו.

(6) ראה פיה”מ להרמב”ם סנהדרין פ”א מ”ג, דמשמע שם ש”ואשיבה שופטיך גו’” יהי עוד „לפני בוא המשיח” וכחסיוס בכתוב זה „אחרי כן יקרא לך עיר הצדק גו’”. וראה לקו”ש ח”ט

ע’ 105 הערה 74.

(7) רמב”ם הל’ יסודי התורה רפ”ז.

(8) לקו”ש חכ”ג ע’ 71. ע”ש.

(9) פרשתנו יח, יח.

(10) שם פ”ח ה”ב.